

TERMINOLÓGIAI JEGYZÉK

FNY	CNY	DEFINÍCIÓ	FORRÁS
e Chancengleichheit, -en	esélyegyenlőség	Az egyenlő bánásmód követelménye alapján a Magyar Köztársaság területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni. Különbséget kell tennünk az esélyegyenlőség (equality) és az egyenlő esélyek (equity) között. Az esélyegyenlőség elsősorban az egyenlő hozzáférés azonos módon való biztosítását, az egyenlő bánásmódot jelenti. Az egyenlő esélyek fogalma helyett újabban a méltányosság (equity) került be – elsősorban a pedagógiai – diskurzusba. A nemzetközi szakirodalom ebbe a fogalomba sorolja mindazokat a tevékenységeket, melyek valódi hozzáférést, eszközöket biztosítanak valamennyi társadalmi réteg számára (többek között az oktatásban is). Az esélyegyenlőség a társadalmi kohézió legfőbb eszköze. https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/eselyegyenloseg/ (2024. 03.02.)	E témakörrel kapcsolatos szakmai diskurzus egyik problémája, hogy a kapcsolódó és napi szinten is használt fogalmak tartalma nem kellően tisztázott, így félreértésre ad lehetőséget. Ezt elkerülendő az esélyegyenlőséghez köthető legfontosabb fogalmakat vesszük sorra azzal a céllal, hogy kialakítsuk azt a „közös nyelvet”, mely segíti a mélyebb összefüggések feltárását is. Elsőként – ahogyan a nemzetközi szakirodalomban is olvasható – különbséget kell tennünk az esélyegyenlőség (equality) és az egyenlő esélyek (equity) között. E szerint az esélyegyenlőség elsősorban az egyenlő hozzáférés azonos módon való biztosítását (más szóval az egyenlő bánásmódot) jelenti. Így lehet megelőzni, hogy embercsoportok kirekesztődjenek a különböző lehetőségekhez való hozzáféréstől. https://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/inkluzio_a_felsooktatásban/eslyegyenlsg_mltnyossz.html (2024.03.02.)

e Flaute, -n	pangás, visszaesés	Pangás (közgazdaságtan): az újratermelési ciklusnak a válságot közvetlenül követő szakasza, amelyre az erősen csökkent termelés, az árak és a bérek alacsonysága, valamint a munkanélküliség jellemző; depresszió. https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=pang%C3%A1s (2024.02.13.)	Nagy bajban van Kína és a világ – gazdasági pangás fenyeget Elapadó hitelfelvételi kedv, romló ingatlanpiac, akadozó belső fogyasztás, pangó export, rekordszintű munkanélküliség a fiatalok körében – rogyadoznak a kínai modell alapjai. https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2023/08/nagy-bajban-van-kina-es-a-vilag-gazdasagi-pangas-fenyeget (2024.02.13)
e Inflation, -en	infláció	Egy piacgazdaságban az áruk és szolgáltatások árai szüntelenül változnak, egyesek felmennek, mások lemennek. Inflációról akkor beszélünk, amikor nem csak egy, hanem sok áru és szolgáltatás ára felmegy; tehát ma kevesebbet kapunk 1 euróért, mint tegnap. Más szóval az infláció miatt az idő előrehaladtával csökken a fizetőeszköz értéke. https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hu.html (2024.02.10.)	Még a legjobb forgatókönyv szerint is erőteljesebb drágulás jön 2023-ban éves szinten, mint amilyen idén volt, az élelmiszerárak pedig 2022-höz képest is rettenetesen elszállnak – számol a Magyar Nemzeti Bank a most kiadott Inflációs jelentésben. https://hvg.hu/gazdasag/20221222_mnb_inflacios_jelentes_dragulas (2024.02.10.)
e Likert-Skala, -s	Likert-skála	A Likert-skála két szélsőséges érték közötti mérési skála, amely az attitűd mérésére szolgál. Gyakran használják kvantitatív kutatások során adott fogalommal, tevékenységgel kapcsolatos	A Likert-skálás adatok elemzésére képes rangskálás és parciális kredit modell segítségével olyan intervallumskálán elhelyezkedő attitűderősségek határozhatók meg, amelyekkel

		attitűdök mérésére, piackutatások vagy személyiségtesztek során. https://spssabc.hu/kutatasmodszertan/likert-skala-fogalma-elemzese/ (2024.03.29.)	már elvégezhetők a megbízhatóbb matematikai-statisztikai vizsgálatok is. http://www.opuseteducatio.hu/index.php/opusHU/article/view/39 (2024.03.29.)
s Pestizid, -e	peszticid	Peszticid. Olyan anyag, amely meggátolja, elpusztítja vagy korlátozza a károsító szervezeteket (kártévőket) vagy betegségeket, vagy megvédi a növényeket vagy növényi termékeket azok termelése, tárolása és szállítása közben. A peszticid kifejezés tágabb fogalom, mint a növényvédő szer, ugyanis nemcsak növények/termények esetében alkalmazható, hanem például a biocidok esetében is. http://publications.europa.eu/resource/cellar/a08635c7-c594-435b-bc20-6ca35e6d11a5.0009.03/DOC_1 (2023.11.26.)	A növényvédő szerek olyan peszticidek, amelyeket a mezőgazdasági termelők a károsítókkal, kártévőkkel és járványokkal szembeni védelemre használnak. Az Unióban évente több mint 350 000 tonna, növényvédő szerekben használt hatóanyagot értékesítenek. https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pesticides-5-2020/hu/ (2023.11.26.)
s Rodentizid, -e	rodenticid	Rodenticidek: rágcsálók elleni szerek. Kis, Zs. és Toldi, J. (2013) <i>Élelmiszertoxikológia</i>. Szegedi Tudományegyetem Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszék Szeged, 38. https://eta.bibl.u-szeged.hu/715/1/elelmiszer_toxikologia_tj_kzs.pdf	Foglalkozunk továbbá a rágcsálóirtó szerekkel (rodenticidek), a csigaölgő szerekkel (molluszkicidek) és a gyomirtó szerekkel (herbicidek) is. Griegel, A. (2004) <i>Kertgyógyítás. Gyümölcsfák betegségei és kártévői</i>. Silvanus Kiadó, Budapest, 23.

e Solitärbiene, -n	magányos méh(ek)	(...) Viszont ritkábban ugrik be az a méh, aki nem termel mézet, de egész tavasszal körülöttünk, vagy inkább gyümölcsseink virágai körül zümmög. Ez a méh nem él családokban, a nőtények magányosan gyűjtik a következő nemzedék számára a táplálékot. Őket nevezzük gyűjtőnéven magányos méheknek. Zoltán, L. (2023) A méhek kakukkjai: fortélyos bölcsőparaziták. <i>Korunk</i> 34. évf. 4. sz, 98. https://epa.oszk.hu/00400/00458/00701/pdf/EP_A00458_korunk_2023_04_098-104.pdf	Ilyenek például a magányosan élő faliméhek (Osmia-fajok), amelyek nélkül nem lenne például cseresznye, mandula vagy barack. A magányos méhek teszik ki a méhfajok elsőprő többségét, mintegy 90 százalékát! https://ng.24.hu/tudomany/2023/08/17/kettos-csapas-a-mehekre/ (2023.11.27.)
r Weltklimarat (IPCC)	Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC)	Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény döntéshozói munkáját segítő tudományos testület, amelynek feladata, hogy rendszeres időközönként összegezze és értékelje a legfrissebb tudományos eredményeket a klímaváltozás természeti, valamint gazdasági-társadalmi hatásairól és kockázatairól. https://masfelfok.hu/klimaszotar/ (2023.10.09.)	A Magyarország által jelölt Ürge-Vorsatz Diána környezetkutató, fizikus nyerte el az egyik alelnöki posztot az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) 59. plenáris ülészakán megtartott szavazáson, 2023. július 26-án, a kenai Nairoiban. https://novekedes.hu/hr/kozismert-magyar-szakerto-az-eghajlatvaltozasi-kormanykozi-testulet-uj-alelnoke (2023.11.02.)